

ประเพณี ๑๒ เดือน

เดือน ๖

ปอยล้อ

เป็นงานปอยหรืองานบุญงานฉลอง ที่จัดขึ้นในการประชุมเพลิงพระภิกษุสงฆ์ที่มรณภาพ ทั้งนี้สาธุศิษย์ทั้งหลายปรารถนาจะร่วมกันจัดงานเพื่อรำลึกถึงบุญคุณและคุณงามความดีเพื่อแสดงกตเวทิตาคุณก่อน จะทำการฌาปนกิจสรีระสังขารพระภิกษุรูปนั้น

ปอยล้อจะจัดเฉพาะงานศพของเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุผู้เจริญพรรษาซึ่ง ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์ต่อสังคมตามควร คณะศรัทธาและลูกศิษย์วัดจะเป็นผู้เตรียมงานทั้งหมด ในงานมีการเฉลิมฉลองเช่นเดียวกับงานปอย อื่น ๆ มีการเชิญชวนร่วมกันทำบุญ ถวายสังฆทาน การเลี้ยงภัตตาหารพระสงฆ์ที่มาร่วมพิธี เลี้ยงอาหารแขกต่างบ้าน เปิดโอกาสให้ผู้มีจิตกุศลได้ร่วมกันบริจาคทานกันอย่างทั่วถึงตามกำลังศรัทธา สิ่งที่จะเห็นได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของปอยล้อก็คือ “ปราสาท” หรือเมรุ

ขนาดใหญ่ที่ถูกจัดสร้างขึ้นอย่างประณีตวิจิตรพิศดาร เป็นที่สำหรับบรรจุศพของพระภิกษุผู้มรณภาพปราสาทนั้นนิยมทำเป็นรูปนกหัสติลิงค์หรือที่ชาวบ้านเรียกโดยนิยมน่า “นกหัสดี” ซึ่งวางไว้บนแม่ตะเฒ่าที่ทำด้วยท่อนซุงอีกทีหนึ่ง งานปอยอาจมีการเฉลิมฉลองมีพิธีการทางศาสนาและมหรสพต่างๆ ประมาณ ๓-๕ วัน แล้วจึงจะทำการลากปราสาทคือชักลากเมรุนั้น ไปยังฌาปนสถานที่กำหนดขึ้นเป็นการชั่วคราวในทุ่งโล่งที่ใดที่หนึ่งที่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งมักจะอยู่ไม่ห่างไกลจากวัด คณะศรัทธาสาธุศิษย์ทั้งหลายจะช่วยกันลากปราสาทที่บรรจุศพเคลื่อนไปตามทางที่ทำชั่วคราว ในระหว่างนี้ก็มักจะมีการหอบานาว หรือโปรยทานด้วยการเอาเหรียญเงินยัดเข้าไปปลমনาวแล้วโยนไปในกลุ่มคนที่มาร่วมพิธี ผู้ที่เก็บได้ก็มีสิทธิ์เป็นเจ้าของเงินนั้น กล่าวกันว่าเงินเหรียญนั้นเป็นเงินมงคลที่มีผู้เก็บไว้เป็นเงินก้นถุง ที่เรียกว่าเงินขวัญถุง เมื่อเคลื่อนปราสาทไปถึงฌาปนสถานนั้น ก็จะมีพิธีการบังสุกุลผ้าตามประเพณีก่อนที่จะมีการเผา สำหรับศพพระสงฆ์นี้มีพิเศษอีกอย่างคือ จะมีการนำไม้ซางยาวขนาดสุดเค่าสุดปลาย คือยาวเต็มตลอดเล่มจำนวน ๔ ลำปักไว้สี่มุมของบริเวณเชิงตะกอนและบนยอดไม้ซางจะชิงจิวไว้ด้วย ส่วนด้านล่างของจุดที่จะวางปราสาทก็ปักจิวไว้ มีการจุดบอกไฟมากมายบอกไฟข้างร้อย บอกไฟจักจำ บอกไฟทองตัด บอกไฟลูกหนู เป็นต้น เมื่อปราสาทถูกไฟไหม้ ไม้ซางทั้ง ๔ ลำก็จะถูกไฟลามล้มลงมาพาให้จิวที่ชิงไว้ร่วงลงมาชาวบ้านก็จะกรูกันเข้าไปแย่งจิวนั้นมาเป็นเศษผ้าหรือวัตถุมงคลของตนอีกด้วย

นับได้ว่าประเพณีปอยล้อนี้เป็นการทานอันยิ่งใหญ่อีกประเพณีหนึ่งที่ศรัทธาชาวพุทธศาสนิกชนจะแสดงความกตเวทิตาต่อพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็น ที่เคารพสักการะของคนทั่วไป การดำเนินงานทั้งหมดนั้นต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของทุกฝ่าย เพราะยิ่งพระสงฆ์ผู้มรณภาพนั้นมียศตำแหน่งสูงมากเพียงใด พิธีการตลอดจนแขกหรือผู้ที่มาร่วมงานต้องมีจำนวนมากและงานก็ยิ่งใหญ่ไปตามตัว ทุกคนต้องสละทั้งทรัพย์สมบัติแรงกายแรงใจในกาดำเนินงานในเสร็จสิ้นโดยมิให้บกพร่อง บางคนอาจร่วมเป็นเจ้าของภาพจัดสร้างเมรุ บางคนก็จะเป็นเจ้าภาพในการพิมพ์บัตรเชิญ หรือบางคนก็เป็นเจ้าภาพในการซื้อผ้าบังสุกุลรวมทั้งพินหรือดอกไม้จันทน์ใช้ในพิธี หรือแม้แต่บางคนจะช่วยเหลือในการบริการน้ำดื่มให้แก่แขกหรือที่มาร่วมทำบุญ จึงนับเป็นอานิสงส์ทานที่ยิ่งใหญ่อีกงานหนึ่ง